

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

В. о. ректора НУФВСУ,
голова приймальної комісії

Олександр ПИЖОВ

ПРОГРАМА

вступного іспиту для здобуття ступеня
доктора філософії
зі спеціальності І7 «Терапія та реабілітація»

Розглянуто і затверджено на засіданні
приймальної комісії НУФВСУ,
протокол № 3 від 26 березня 2025 року

Відповідальний секретар
приймальної комісії НУФВСУ

Валерія ТЕЛУС

Київ 2025

Пояснювальна записка

Програму фахового іспиту зі спеціальності І7 «Терапія та реабілітація» призначено особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра відповідно до Стандарту вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 227 Терапія та реабілітація, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 р. № 1549, і передбачає перевірку означених в стандарті результатів навчання за спеціалізаціями 221.1 Фізична терапія та 227.2 Ерготерапія.

Іспит здійснюється у формі усної відповіді на питання екзаменаційних білетів та відповідей на додаткові питання членів предметної комісії.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1

Клінічне мислення фізичного терапевта чи ерготерапевта у доказово-інформованій практиці. Біопсихосоціальна модель обмеження життєдіяльності та здоров'я, як концептуальна структура планування, реалізації та забезпечення якості реабілітації.

Клінічне мислення та доказово-інформована практика: поняття і взаємозв'язки. Моделі практики, засновані на доказах та характеристика її фундаментальних компонентів. Концепція доказово-інформованої практики. Цілі та переваги застосування засад доказово-інформованої практики у фізичній терапії та ерготерапії. Бар'єри застосування доказово-інформованої практики: індивідуальні та організаційні.

Типи та моделі клінічного мислення. Стратегії клінічного мислення (діагностичне, наративне, етичне, інтерактивне, прогнозоване, спільне мислення та інші).

Стилі клінічного мислення; принципи градування, адаптації та модифікації; види терапевтичних занять, навички мобільності; вміння вести практичну діяльність, терапевтичне використання особи фізичного терапевта чи ерготерапевта; ведення фахової документації, правила написання рекомендацій; аналіз заняттєвої активності.

Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток. Інструмент клінічного обґрунтування та рефлексії фізичної терапії /ерготерапії: 1) початковий збір інформації; 2) формування початкової гіпотези; 3) обстеження; 4) аналіз; 5) план терапії; 6) втручання; 7) повторне оцінювання; 8) результати; 9) відгук ментора. Використання МКФ у процесі прийняття клінічних рішень.

Значення професійного мислення при обстеженні пацієнтів, диференціації проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної сфер, визначення обмеження рухових та поєднаних з ними функцій, активності та участі пацієнта за біопсихосоціальною моделлю, обмеження життєдіяльності та здоров'я. Місце Міжнародної класифікації функціонування (МКФ) в системі реабілітації.

Література

1. Clinical Reasoning in the Health Professions 4th Revised edition. Authors: Joy Higgs, Gail M. Jensen, Stephen Loftus, Nicole Christensen. Date of publishing: 18-Oct-2018, Paperback / softback, Publisher: Elsevier Health Sciences. ISBN-13: 9780702062247
2. Evidence Based Physical Therapy, 2nd Edition Linda Fethers, PT, PhD, FAPTA F.A. Davis, Julie Tilson, PT, DPT, MS, NCS. 240 pages | 155 Illustrations | 2019

Тема 2

Наукове дослідження у доказово-інформованій практиці

Визначення та класифікація наукових досліджень. Види первинних та вторинних досліджень. Характеристика первинних методів дослідження (опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз документації, фокус-групи). Характеристика вторинних методів дослідження (описовий огляд (наративний або несистематичний огляд), систематичний огляд, мета-аналіз).

Етапи систематичного огляду та мета-аналізу. Менеджмент процесу систематичного огляду згідно протоколу PRISMA. Протокол систематичного огляду.

Кількісні дослідження. Методологічні кроки кількісних досліджень. Дизайн досліджень, їх характерні особливості. Рандомізовані контрольовані дослідження. Переваги та недоліки рандомізованих контрольованих досліджень.

Якісні дослідження. Баланс якісних та кількісних досліджень. Змішані дослідження.

Література:

3. Clinical Reasoning in the Health Professions 4th Revised edition. Authors: Joy Higgs, Gail M. Jensen, Stephen Loftus, Nicole Christensen. Date of publishing: 18-Oct-2018, Paperback / softback, Publisher: Elsevier Health Sciences. ISBN-13: 9780702062247
4. Evidence Based Physical Therapy, 2nd Edition Linda Fettes, PT, PhD, FAPTA F.A. Davis, Julie Tilson, PT, DPT, MS, NCS. 240 pages | 155 Illustrations | 2019
5. Foundations of Clinical Research Applications to Evidence-Based Practice, 4th Edition Leslie G. Portney, DPT, PhD, FAPTA, F.A. Davis, 696 pages. | 2020 ISBN 13: 978-0-8036-6113-4
6. Зацерковний ВІ, Тішаєв ІВ, Демидов ВК. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя; 2017. 236 с. https://duikt.edu.ua/uploads/l_1565_95822518.pdf
7. Данильян ОГ, Дзьобань ОП. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право; 2019. 368 с. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf

Тема 3

Менеджмент у фізичній терапії/ерготерапії. Прогнозування відновлення, планування втручання, контроль стану пацієнта/клієнта.

Компетенції та сфера діяльності фізичного терапевта/ерготерапевта.

Клінічні інструменти оцінювання пацієнтів з травмами, захворюваннями та окремими станами здоров'я. Доцільність, послідовність та правила їх використання.

Врахування індивідуальних потреб пацієнта та прогнозування результатів фізичної терапії/ерготерапії, встановлення пацієнтоорієнтованих

довгострокових та короткострокових цілей самостійно або у міждисциплінарній співпраці. Ускладнення та їх профілактика.

Безпечне та ефективне провадження втручань, адаптованих до функціональних можливостей та динаміки стану пацієнта, з урахуванням ризиків ускладнень і потребою в корекції програми під час лікування.

Планування, контроль та аналіз терапевтичних занять, інтерпретація результатів втручання на основі моніторингу показників, внесення коректив до індивідуального реабілітаційного плану.

Використання наявних та залучання додаткових ресурсів і технологій для забезпечення якості послуг. Співпраця із асистентами фізичного терапевта/ерготерапії.

Література

1. Evidence Based Physical Therapy, 2nd Edition Linda Fethers, PT, PhD, FAPTA F.A. Davis, Julie Tilson, PT, DPT, MS, NCS. 240 pages | 155 Illustrations | 2019
2. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2
3. Швесткова О., Сладкова П. Фізична терапія. Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 272 с.
4. Pedretti's Occupational Therapy, 9th Edition. Heidi McHugh Pendleton, PhD, OTR/L, FAOTA and Winifred Schultz-Krohn, PhD, OTR/L, BCP, SWC, FAOTA, 2024.
5. Duncan, E. S. (2020). Skills and processes in occupational therapy. In E. S. Duncan (Ed.), Foundations for Practice in Occupational Therapy (6th ed.). Elsevier. 282p.
6. Occupation-centred Practice: A Practical Guide for Occupational Therapy Practice Learning. Karina Danca. 2018.

Тема 4

Професійна діяльність фізичного терапевта, ерготерапевта при травмах, захворюваннях та окремих станах здоров'я.

4.1 Фізична терапія, ерготерапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату

Загальні принципи застосування заходів фізичної терапії/ерготерапії при діафізарних переломах кісток, ушкодженнях суглобів, щелепно-лицьових травмах, політравмі, при болю внаслідок захворювань суглобів, хребта, при травмах та деформаціях опорно-рухового апарату у дорослих, осіб похилого віку, дітей та підлітків, при вікових змінах та захворюваннях опорно-рухового апарату, при остеопоротичних переломах у осіб похилого віку. Фізична терапія/ерготерапія при ампутаціях та термальних травмах. Біомеханічні та медико-соціальні проблеми пов'язані з ампутацією. Етапи

реабілітаційної програми при ампутації. Реабілітація на різних етапах опікової хвороби. Фізична терапія/ерготерапія при обмороженнях.

Література

1. Orthopedic Physical Assessment 6th Revised edition David J. Magee. Publisher : Saunders; 6th edition (December 18, 2013) ISBN-13: 9781455709779
2. Orthopedics Interventions for the Physical Therapist Assistant Maureen Raffensperger, PT, DPT 480 pages 550 Illustrations 2020 ISBN-13: 978-0-8036-4371-0
3. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation 2nd Revised edition: David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, Robert C. Manske ISBN-13: 9780323310727. Date of publishing: 20-Nov-2015, Hardback, Publisher: Saunders
4. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2
5. Швесткова О., Сладкова П. Фізична терапія. Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 272 с.
6. Герцик А. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: монографія. Львів: ЛДУФК. 2018. 388с.

4.2 Фізична терапія/ерготерапія при травмах та захворюваннях нервової системи

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії пацієнтів з ураженням автономних дисфункцій, гострим порушенням мозкового кровообігу, черепно-мозковою травмою, ураженням спинного мозку, нейродегенеративними захворюваннями, ураженням периферичної нервової системи, нервово м'язовими розладами.

Фізична терапія, ерготерапія при дитячому церебральному паралічі. Особливості заходів для формування або відновлення самообслуговування та побутових навичок.

Література

1. Improving Functional Outcomes in Physical Rehabilitation, 2nd Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD. 448 pages | 450 Illustrations | Soft cover | 2016 \$73.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-4612-4
2. Neurologic Rehabilitation: Neuroscience and Neuroplasticity in Physical Therapy Practice: Deborah S. Nichols Larsen, Deborah K. Kegelmeyer, John A. Buford, Anne D. Kloos, Jill C. Heathcock, D. Michele Basso. Date of publishing: 29-Mar-2016, Hardback, Publisher: McGraw-Hill Professional. ISBN-13: 9780071807159
3. Neurological Rehabilitation: Optimizing motor performance 2nd Revised edition: Janet H. Carr, Roberta B. Shepherd. Date of publishing: 27-Jul-2010, Paperback / softback, Publisher: Churchill Livingstone. ISBN-13: 9780702040511
4. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2

5. Physical Therapy for Children With Cerebral Palsy: An Evidence-Based Approach: Mary Rahlin. Date of publishing: 30-Jun-2016, Hardback, Publisher: SLACK Incorporated. ISBN-13: 9781617110658

6. Lifespan Neurorehabilitation: A Patient-Centered Approach from Examination to Interventions and Outcomes Dennis Fell, Karen Y. Lunnen, Reva P. Rauk F. A. Davis Company, 2018; 1248 p.

4.3 Фізична терапія, ерготерапія у внутрішній медицині

Епідеміологія та фактори ризику захворювань серцево-судинної системи; принципи первинної та вторинної профілактики. Поняття про кардіореабілітацію, структура процесу кардіореабілітації; Принципи фізичного та функціонального обстеження пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи;

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії осіб, що перенесли гострий інфаркт міокарда, пацієнтів із хронічною серцевою недостатністю (ХСН), артеріальною гіпертензією (АГ), при захворюваннях периферичних артерій. Підходи до реабілітації особливих груп кардіологічних хворих: хворі із цукровим діабетом 2 типу; хворі із ожирінням; хворі похилого віку. Реабілітаційний менеджмент при вадах серця. Вплив фізичної активності і тренувань на дітей і підлітків з вродженими вадами серця. Рекомендації щодо рухової активності для дітей та підлітків з вродженими вадами серця.

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії при порушенні діяльності дихальної системи. Поняття про легеневу реабілітацію. Реабілітаційні цілі та особливості застосування засобів і методів фізичної терапії у осіб з ХОЗЛ, бронхіальною астмою (БА). Рестриктивні захворювання. Організаційно-методичні основи реабілітації хворих на пневмонію, гострий бронхіт, плеврит. Туберкульоз легень: визначення, епідеміологія, профілактика, особливості реабілітації; проблеми профілактики, лікування та реабілітації в Україні.

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії при порушенні обміну речовин. Фізична терапія/ерготерапія при ожирінні, цукровому діабеті I та II типу, метаболічному синдромі, подагрі тощо.

Підходи до застосування фізичних тренувань у рамках програми кардіо чи легеневої реабілітації, у осіб із порушенням обміну речовин: цілі тренувальних заходів та планування; аеробне тренування, силове тренування, тренування дихальної мускулатури.

Література

1. Cardiorespiratory Physiotherapy: Adults and Paediatrics: formerly Physiotherapy for Respiratory and Cardiac Problems 5th Revised edition: Eleanor Main, Linda Denehy. Date of publishing: 27-Jun-2016, Paperback / softback, Publisher: Elsevier Health Sciences. ISBN-13: 9780702047312
2. Essentials of Cardiopulmonary Physical Therapy 4th Revised edition: Ellen Hillegass. Date of publishing: 17-May-2016, Hardback, Publisher: Saunders. ISBN-13: 9780323430548.
3. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2
4. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник. – Вид. 2-ге, виправлене. – Рівне : НУВГП, 2018. – 258 с.
5. Григус І. М., Брега Л. Б. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2018. 268 с.

4.4 Фізична терапія, ерготерапія онкологічних пацієнтів.

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії онкологічних хворих, визначення фізичного стану для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень. Фізична терапія, як складова паліативної допомоги при хірургічному та консервативному лікуванні. Враховування потреб онкологічних хворих,

Література

Cancer Rehabilitation: Principles and Practice 2nd Revised edition: Michael D. Stubblefield. Date of publishing: 30-Oct-2018, Hardback, Publisher: Springer Publishing Co Inc, ISBN-13: 9780826111388 ISBN-13: 9780826111388

4.5. Фізична терапія, ерготерапія при хірургічних втручаннях.

Клінічний реабілітаційний менеджмент (оцінка, прогнозування, втручання та контроль) у фізичній терапії/ерготерапії при хірургічних втручаннях. Характеристика післяопераційних періодів. Реабілітаційні цілі та особливості застосування засобів та методів фізичної терапії/ерготерапії при операціях на органах черевної та грудної порожнини, судинах, м'язах, пересадці шкіри тощо.

Література

1. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2
2. Mobility in context: principles of patient care skills, 2nd edition, Charity Johansson, Susan Chinworth, F.A. Davis, 560 pages, ISBN-13: 978-0803658172, FEBRUARY, 2018

4.6. Фізична терапія, ерготерапія в педіатрії.

Реалізація програми раннього втручання. Сім'я як середовище розвитку дитини. Виявлення груп ризику порушення розвитку.

Фізичний розвиток. Фізична підготовленість. Закони зростання. Методи оцінки фізичного розвитку.

Проблеми когнітивної, психоемоційної сфер, обмеження рухових та поєднаних з ними функцій, активності та участі за МКФ недоношених дітей, дітей груп ризику, дітей із захворюваннями соматичного генезу та із органічними захворюваннями центральної нервової системи.

Обстеження, оцінювання, враховування потреб дітей та їх родин. Загальні методичні особливості терапії в педіатричній практиці. Потенціал і виконання. Інструменти постановки і досягнення цілей в педіатрії.

Встановлювання пацієнтоорієнтованих цілей, прогнозування результатів, планування, розробка, пояснення, провадження програм фізичної терапії на основі принципів доказово-інформованої практики в реабілітаційних закладах педіатричного профілю. Контроль, аналіз результатів втручання.

Здійснення професійної комунікації, мотивація дітей та їх батьків/опікунів, ведення документації, надання підзвітних послуг.

Література

1. Campbell's Physical Therapy for Children Expert Consult 5th Revised edition: Robert J. Palisano, Margo Orlin, Joseph Schreiber. Date of publishing: 13-Dec-2016, Hardback, Publisher: Saunders. ISBN-13: 9780323390187
2. Improving Functional Outcomes in Physical Rehabilitation, 2nd Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD. 448 pages | 450 Illustrations | Soft cover | 2016 \$73.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-4612-4
3. Mobility in context: principles of patient care skills, 2nd edition, Charity Johansson, Susan Chinworth, F.A. Davis, 560 pages, ISBN-13: 978-0803658172, FEBRUARY, 2018
4. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation 2nd Revised edition: David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, Robert C. Manske ISBN-13: 9780323310727. Date of publishing: 20-Nov-2015, Hardback, Publisher: Saunders
5. Pediatric Rehabilitation: Principles and Practice 5th Revised edition: Michael A. Alexander, Dennis J. Matthews. Date of publishing: 30-Jun-2015, Hardback, Publisher: Demos Medical Publishing. ISBN-13: 9781620700617.
6. Pediatric Rehabilitation: Principles and Practice 5th Revised edition: Michael A. Alexander, Dennis J. Matthews. Date of publishing: 30-Jun-2015, Hardback, Publisher: Demos Medical Publishing. ISBN-13: 9781620700617
7. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2
8. Physical Therapy for Children With Cerebral Palsy: An Evidence-Based Approach: Mary Rahlin. Date of publishing: 30-Jun-2016, Hardback, Publisher: SLACK Incorporated. ISBN-13: 9781617110658

4.7. Фізична терапія, ерготерапія в геронтології та геріатрії.

Сучасні уявлення про старість і старіння. Основні гіпотези і теорії старіння. Геріатричні синдроми. Фактори, що визначають здоров'я людей літнього віку та активне довголіття. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях системи дихання у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях серцево-судинної системи у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях системи травлення у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях системи сечовиділення у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях нервової системи у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях ендокринної системи у осіб літнього віку. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях системи крові у осіб літнього віку.

Література

1. Guccione's Geriatric Physical Therapy 4th Revised edition: Dale Avers, Rita Wong. Date of publishing: 05-Dec-2019, Hardback, Publisher: Mosby. ISBN-13: 9780323609128
2. Improving Functional Outcomes in Physical Rehabilitation, 2nd Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD. 448 pages | 450 Illustrations | Soft cover | 2016 \$73.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-4612-4
3. Mobility in context: principles of patient care skills, 2nd edition, Charity Johansson, Susan Chinworth, F.A. Davis, 560 pages, ISBN-13: 978-0803658172, FEBRUARY, 2018
4. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation 2nd Revised edition: David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, Robert C. Manske ISBN-13: 9780323310727. Date of publishing: 20-Nov-2015, Hardback, Publisher: Saunders
5. Physical Rehabilitation, 7th Edition Susan B. O'Sullivan, PT, EdD Thomas J. Schmitz, PT, PhD George Fulk, PT, PhD . 1,504 pages 960 Illustrations Hard cover 2019 \$139.95 (US) ISBN-13: 978-0-8036-6162-2